

ZWIĄZKI TURYSTYKI Z ROZWOJEM REGIONU NADMORSKIEGO

EWA HĄCIA

Akademia Morska w Szczecinie
e-mail: e.hacia@am.szczecin.pl

KODY JEL

R11, Z30, Z32

SŁOWA KLUCZOWE

turystyka, rozwój, region nadmorski

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest przedstawienie zagadnienia związku turystyki z rozwojem regionu nadmorskiego. W szczególności uwzględniono wybrane aspekty turystyki, a rozważania zostały przeprowadzone na przykładzie województwa zachodniopomorskiego. Dokonano analizy zmian wielkości ruchu turystycznego oraz prognozy do 2020 r. Poza tym zastosowano pewne elementy modelowania ekonometrycznego. W celu przedstawienia otrzymanych wyników wykorzystano metodę opisową, tabelaryczną i graficzną.

Wprowadzenie

Analizując związki turystyki z rozwojem gospodarczym, często wskazuje się, że ma on charakter wieloaspektowy. Funkcja turystyczna danego regionu determinuje wiele zachodzących w jego obrębie przemian z tym związanych. W rozwoju regionu uznanego za atrakcyjny turystycznie coraz większe znaczenie odgrywa wiedza, wspomagająca przewidywanie konsekwencji

tego oddziaływania. Natomiast kształtowanie turystyki, z uwzględnieniem tej wiedzy, pozwala na podjęcie próby minimalizacji negatywnych oraz maksymalizacji pozytywnych skutków jej wpływu na rozwój regionu.

Według Panasiuka (2009, s. 140) sektor turystyczny nie jest w stanie rozwijać się samodzielnie bez pomocy państwa, ponieważ wykorzystuje infrastrukturę ogólną kraju, nakłady na inwestycje turystyczne, a także wpływa na tworzenie norm prawnych, usprawniających i porządkujących jego system organizacji. Realizacja skutecznej polityki turystycznej, a w jej ramach kształtowanie rozwoju turystyki, powinna prowadzić do racjonalnego wykorzystania walorów turystycznych, a także istniejącej koniunktury w tym sektorze. Kształt polityki turystycznej jest uzależniony od wielu czynników. Wśród nich można wyróżnić m.in. stopień rozwoju turystycznego, potencjał turystyczny, świadomość korzyści płynących z turystyki, środki finansowe przeznaczone na rozwój turystyki, przychylność władz państwowych i regionalnych.

Rozwijanie turystyki powinno być wkomponowane w rozwój całego regionu. Polityka turystyczna jako polityka sektorowa ma za zadanie kształtowanie optymalnych rozmiarów i struktury ruchu turystycznego z zastosowaniem praw ekonomicznych w sferze gospodarki turystycznej oraz koordynację rozwoju turystyki z uwzględnieniem różnorodności jej związków z innymi sferami funkcjonowania kraju (Szostak, 2007, s. 159). Istnieje powiązanie polityki turystycznej z regionalną, które jest wynikiem dialogu różnych interesariuszy zainteresowanych rozwojem opartym na wiedzy o indywidualnych cechach regionu, jak i makrootoczenia (Zaucha, Świątek, Stańczuk-Olejnik, 2013). Poza tym polityka może być bardziej skuteczna zgodnie z ideą jej terytorialnego ukierunkowania, tzw. *place-based policy* (Barca, 2009, s. 17–49).

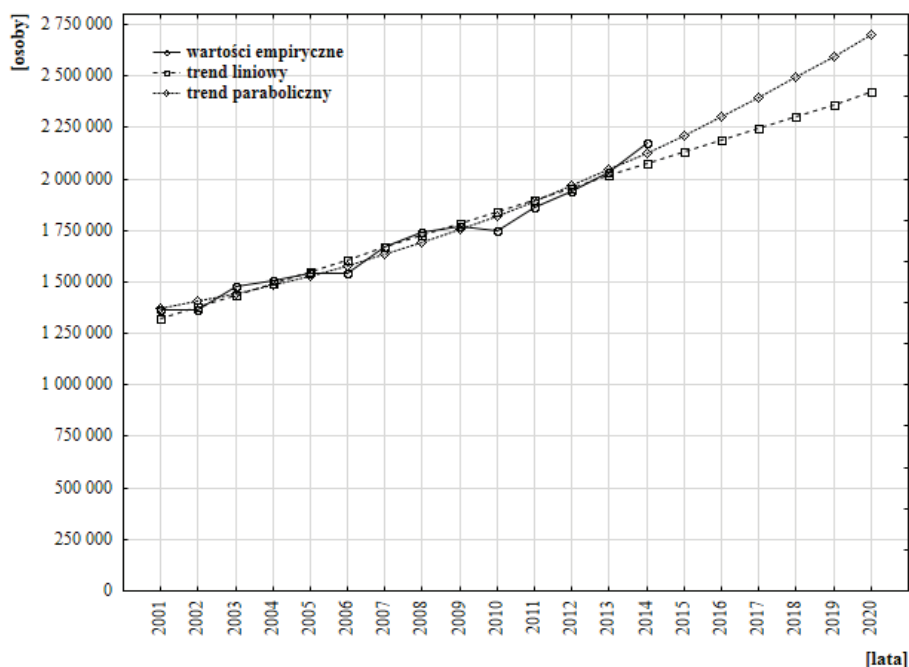
Celem artykułu jest przedstawienie zagadnienia związku turystyki z rozwojem regionu nadmorskiego. W szczególności uwzględniono wybrane aspekty turystyki, a rozważania zostały przeprowadzone na przykładzie województwa zachodniopomorskiego. Wiedza na ten temat może ułatwić dopasowanie działań w ramach polityki turystycznej, jeśli zostanie ona terytorialnie ukierunkowana.

Badania przeprowadzono na podstawie danych statystycznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych (GUS BDL, 2016)¹. Na podstawie danych z lat 2001–2014 dokonano analizy zmian wielkości ruchu turystycznego z zastosowaniem analitycznej metody wyznaczania trendów. Opierając się na tych wynikach, przeprowadzono prognozowanie do 2020 r. Poza tym zastosowano analizę korelacji i regresji zależności zmiennych związanych z turystyką z rozwojem w odniesieniu do województwa zachodniopomorskiego i wybranych jego powiatów. W celu przedstawienia otrzymanych wyników wykorzystano metodę opisową, tabelaryczną i graficzną.

¹ Dane te dotyczą turystów nocujących w turystycznej bazie noclegowej (rejestrowanej przez GUS).

Turyści w województwie zachodniopomorskim

Analiza zmian wielkości ruchu turystycznego w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014 oraz prognoza do 2020 r., przeprowadzona na podstawie ekstrapolacji trendów, pozwalają na stwierdzenie, że nastąpi wzrost intensywności ruchu turystycznego w tym regionie. Na rysunku 1 przedstawiono liczbę turystów ogółem korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w badanych latach oraz wartości prognozowane do 2020 r. W 2014 r. odnotowano wzrost tej liczby o 59,24% w porównaniu z 2001 r. Według prognozy, w przypadku zachowania dotychczasowej tendencji, w latach 2015–2020 nastąpi dalszy przyrost. Wyższe wartości uzyskano w przypadku funkcji parabolicznej, zgodnie z którą liczba turystów w 2020 r. zwiększy się o 24,24% w stosunku do 2014 r. Na podstawie trendu liniowego² prognozuje się, że wzrost ten wyniesie 11,20%.

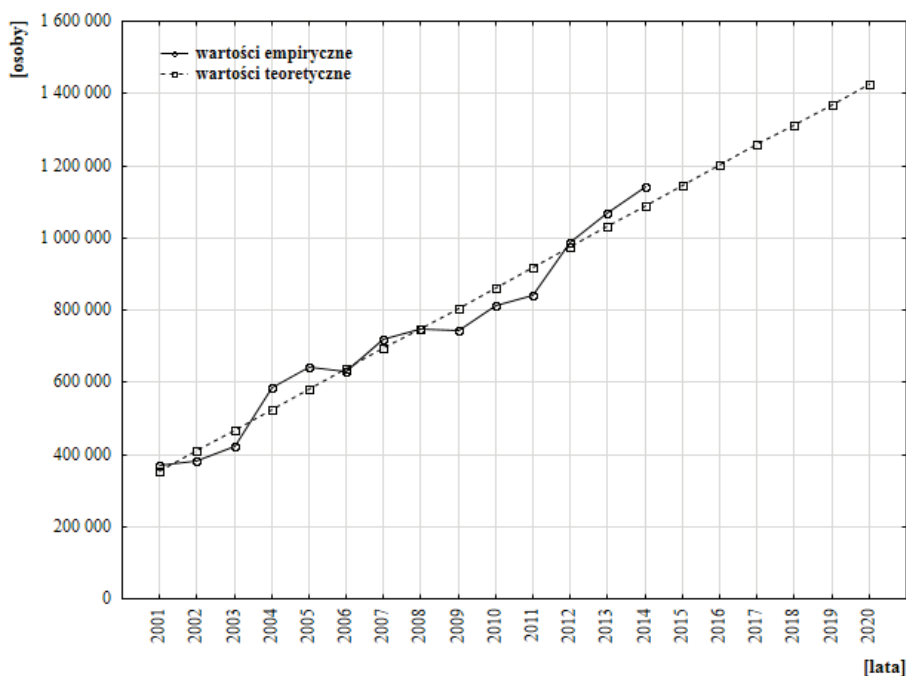

Rysunek 1. Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014 oraz prognoza do 2020 r.

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

² Oszacowane trendy o postaci liniowej i parabolicznej charakteryzowały się porównywalnym, wysokim (ponad 96%) stopniem dopasowania wartości teoretycznych do empirycznych.

Wyższą dynamikę zmian zaobserwowano w grupie obiektów hotelowych. Jest to typ bazy noclegowej o wzrastającym znaczeniu. Udział tych miejsc noclegowych w ogólnej ich liczbie w województwie zachodniopomorskim zwiększył się z 5,60% w 2001 r. do 18,82% w 2014 r. Jeśli dynamika wzrostu liczby turystów korzystających z obiektów hotelowych regionu utrzyma się w przyszłości, to w 2020 r. zostanie odnotowany jej wzrost o 24,97% w porównaniu z 2014 r. (rys. 2). Biorąc pod uwagę, że popularność tego typu obiektów rośnie z roku na rok, nie przewiduje się, aby tendencja rozwojowa uległa gwałtownemu załamaniu. Jednakże prawdopodobne jest, że tempo wzrostu może zmaleć. Porównując dynamikę rozwoju w tej grupie obiektów w innych polskich województwach, przez kilka kolejnych lat nie powinno dojść do odwrócenia tego optymistycznego trendu. Szczególnie w odniesieniu do województwa pomorskiego, podobnego pod wieloma względami do zachodniopomorskiego. Natomiast w województwie zachodniopomorskim wciąż istnieje potencjał do zagospodarowania, szczególnie w grupie hoteli o najwyższych kategoriach.

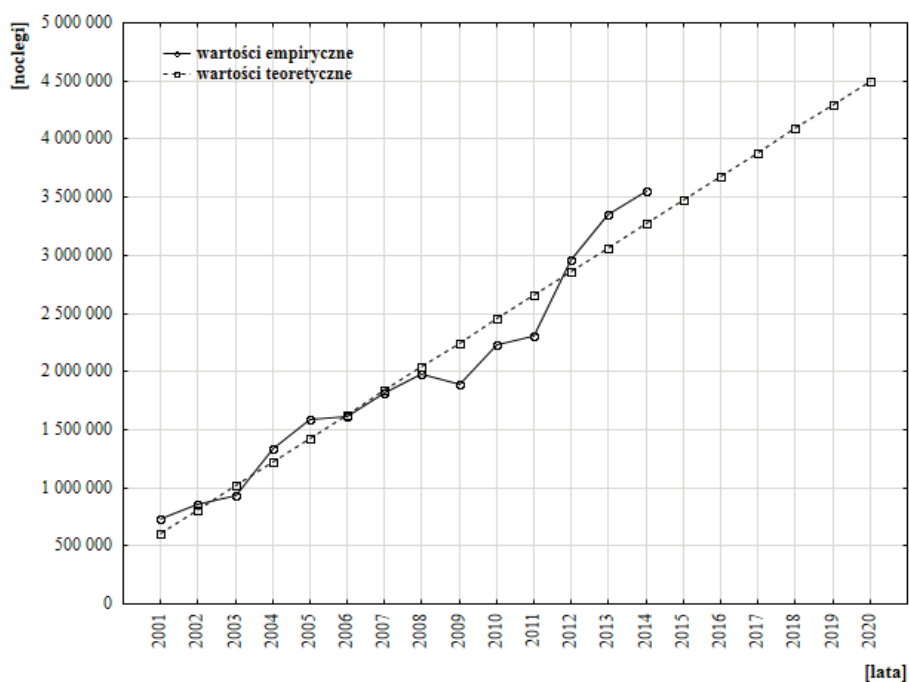
Rysunek 2. Turyści korzystający z obiektów hotelowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014 oraz prognoza do 2020 r.

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

Wraz ze zwiększeniem się liczby turystów w zachodniopomorskich obiektach hotelowych w latach 2001–2014 nastąpił również wzrost liczby udzielonych im noclegów. Przy założeniu nie-

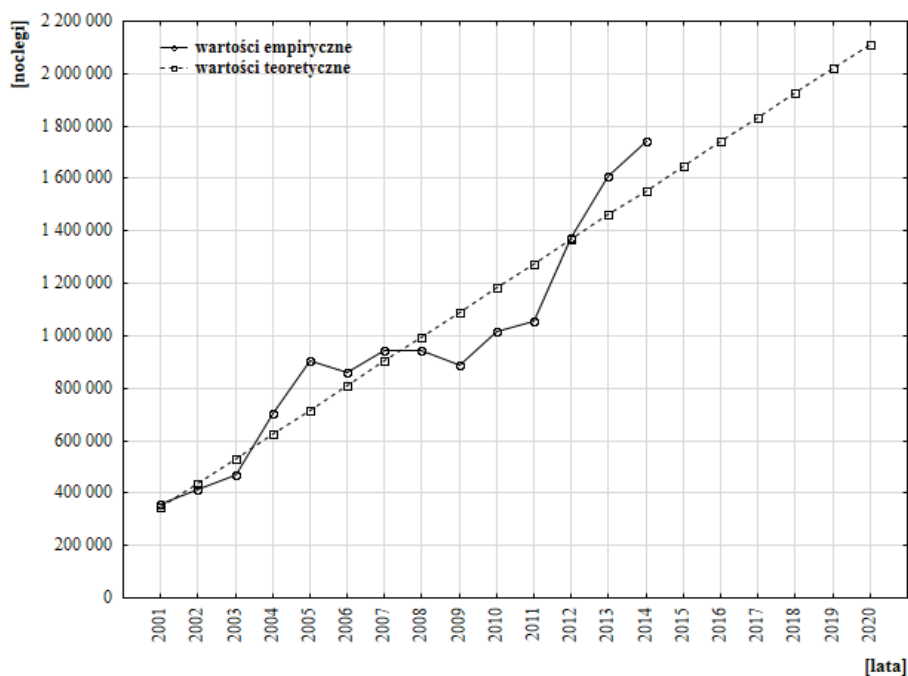
zmienności struktury zjawiska i w rezultacie wcześniejszej tendencji wzrostowej prognozowana liczba tych noclegów w 2020 r. będzie wyższa o 26,74% niż w 2014 r. (rys. 3).

Obiekty hotelowe są tym typem zachodniopomorskiej bazy noclegowej, które są wybierane przez większość turystów zagranicznych, korzystających z bazy noclegowej województwa. W 2014 r. było to około 73%. Zgodnie z prognozą liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym w obiektach hotelowych w 2020 r. wzrośnie o 21,19% w stosunku do 2014 r. (rys. 4). Jeśli spełnią się przewidywania liczby noclegów udzielonych ogółem oraz turystom zagranicznym w tych obiektach, to w 2020 r. udział tych drugich spadnie do 46,94% (z 49,09% w 2014 r.). Jednocześnie wzrośnie odsetek noclegów przeznaczonych dla turystów krajowych.

Rysunek 3. Noclegi udzielone w obiektach hotelowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014 oraz prognoza do 2020 r.

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

Rysunek 4. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w obiektach hotelowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014 oraz prognoza do 2020 r.

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

Zaobserwowano także różnice w zmianach liczby turystów, udzielonych im noclegach i średniego czasu pobytu w odniesieniu do wyróżnionych grup turystów (krajowych, zagranicznych). Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawiono w tabeli 1. W latach 2001–2014 największe procentowe wzrosty odnotowano w grupie obiektów hotelowych, szczególnie wysokie pod względem liczby udzielonych noclegów. Były one znacznie wyższe niż uzyskane dla turystycznej bazy noclegowej ogółem. W związku ze wzrastającą popularnością tego typu obiektów można uznać segment ten za najbardziej perspektywiczny. Średni czas pobytu turysty w tego typu obiektach także uległ wydłużeniu, w przeciwieństwie do wyników dotyczących bazy ogółem – w tym przypadku tylko czas turysty zagranicznego się zwiększył.

Tabela 1. Zmiany liczby turystów, udzielonych im noclegów i średniego czasu pobytu w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014 oraz prognoza do roku 2020

Wyszczególnienie	Turystyczna baza noclegowa ogółem		Obiekty hotelowe	
	Zmiana		Zmiana	
	absolutna	względna (%)	absolutna	względna (%)
Zmiana w latach 2001–2014				
Liczba turystów korzystających z noclegów	809 772	59,24	770 535	207,76
Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów	551 412	50,55	552 533	287,29
Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów	258 360	93,61	218 002	122,09
Liczba udzielonych noclegów	2 766 535	31,39	2 817 366	383,94
Liczba noclegów udzielonych turystom krajowym	1 012 225	13,01	1 432 140	381,19
Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym	1 754 310	170,02	1 385 226	386,82
Średni czas pobytu turysty*	-1,13	-17,49	1,13	57,25
Średni czas pobytu turysty krajowego	-1,78	-24,94	0,47	24,25
Średni czas pobytu turysty zagranicznego	1,48	39,47	2,39	119,20
Prognozowana zmiana w latach 2014–2020				
Liczba turystów korzystających z noclegów	od 243 718 do 527 620	od 11,20 do 24,24	285 019	24,97
Liczba udzielonych noclegów	od 423 853 do 2 708 039	od 3,66 do 23,39	949 466	26,74

* Średni czas pobytu turysty oznacza liczbę noclegów przypadającą przeciętnie na osobę. Jest wynikiem ilorazu liczby udzielonych noclegów przez liczbę turystów z nich korzystających.

Źródło: badania własne.

Turystyka a rozwój województwa zachodniopomorskiego

Dominujący charakter obiektów hotelowych w województwie zachodniopomorskim potwierdza także próba oszacowania związku turystyki z jego rozwojem na podstawie lat 2001–2014. W tym celu zastosowano analizę korelacji i regresji, zgodnie z procedurą postępowania badawczego³ w tym zakresie.

Zmienną objaśnianą została łączna wysokość dochodów własnych budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca jako miernik rozwoju regionalnego⁴. Natomiast wstępny zestaw potencjalnych zmiennych objaśniających zawierał wielkości, które pojawiły się w tabeli 1, reprezentujące popytową stronę turystyki. Zbiór ten uzupełniono o wielkości związane z popytowym aspektem turystyki, tj. liczbę miejsc noclegowych (ogółem oraz w obiektach hotelowych). Wybór ostatecznych zmiennych objaśniających nastąpił w wyniku zastosowania kryteriów formalnostatystycznych (Zeliaś, Pawełek, Wanat, 2003, s. 193), tj. mierzalności i kompletności danych w okresie badania oraz dostatecznej zmienności zmiennych objaśniających i nieskorelowania między sobą, natomiast silnej (oraz istotnej) korelacji ze zmienną objaśnianą. Jednocześnie, kierując się także możliwościami interpretacyjnymi, założono poszukiwanie modeli liniowych.

³ Jego etapy zostały przedstawione m.in. przez Beclę, Zielińską (2003, s. 160–196).

⁴ Dochody własne budżetów gmin i miast na prawach powiatu pojawiają się w analizach wpływu działalności turystycznej na rozwój gospodarczy jednostek samorządu terytorialnego, przeprowadzonych m.in. przez Rudewicza (2009, s. 285–299) oraz Kubickiego, Kubalczewską (2008, s. 113–120).

Ze względu na to, że po wyeliminowaniu zmiennych objaśniających nieistotnie⁵ skorelowanych ze zmienną objaśnianą pozostałe wykazywały także istotną korelację między sobą (liniową zależność), oszacowano osobne liniowe modele jednoczynnikowe. Uwzględniono tylko te zmienne objaśniające, które charakteryzują się wystarczającym stopniem zmienności, czyli wartość współczynnika (zmienności) przekracza 0,15 (15%).

Modele funkcji regresji oszacowane z wykorzystaniem klasycznej metody najmniejszych kwadratów (KMNK) zweryfikowano pod względem statystycznym⁶. Obejmowało to: ocenę stopnia dopasowania modelu do danych empirycznych (na podstawie współczynnika determinacji R^2 , istotności współczynnika korelacji wielorakiej R – testem F Fishera-Snedecora, średniego błędu estymacji modelu S_e – odchylenia standardowego składnika resztowego/losowego); zbadanie istotności wpływu zmiennej objaśniającej na objaśnianą (testem t -Studenta); sprawdzenie założeń dotyczących składnika losowego modelu, będących także stochastycznymi warunkami KMNK (tj. zweryfikowanie hipotez o niewystępowaniu autokorelacji – testem Durбина-Watsona, losowym rozkładzie – testem serii, stałości wariancji – homoskedastyczności – testem Goldfelda-Quandta, normalności⁷ rozkładu – testem Shapira-Wilka).

W tabeli 2 przedstawiono funkcje regresji, które zostały pozytywnie zweryfikowane, czyli odzwierciedlające statystycznie istotny⁸ związek zmiennej objaśniającej z objaśnianą oraz spełniające założenia dotyczące składnika losowego⁹. Poza tym siła tego związku, reprezentowana przez współczynnik korelacji, została uznana za dostatecznie wysoką, jeśli współczynnik determinacji R^2 był na poziomie co najmniej 0,7.

Wszystkie zmienne, które pojawiły się w tabeli 2, odnoszą się do obiektów hotelowych. Odnotowano pozytywny ich związek z miernikiem rozwoju regionalnego w województwie zachodniopomorskim. Uzyskane zależności korelacyjne są bardzo silne. Najsilniejsza – w przypadku liczby turystów krajowych korzystających z noclegów w tego typu bazie. Niewiele słabsza korelacja wystąpiła w przypadku liczby miejsc noclegowych w obiektach hotelowych. Ostatnią zmienną o silnym związku korelacyjnym z dochodami własnymi zachodniopomorskich gmin i miast na prawach powiatu jest średni czas pobytu turystów zagranicznych w obiektach hotelowych.

⁵ Istotność współczynników korelacji przeprowadzono na podstawie testu t -Studenta, na poziomie istotności 0,05.

⁶ Weryfikację przeprowadzono według zasad oraz metod przedstawianych w literaturze, m.in. przez Beclę, Zielińską (2003, s. 187–194), Czyżycznego, Hunderta, Klóskę (2005, s. 61–77), Strahl, Sobczak, Markowską, Bal-Domańską (2002, s. 147–195), Zelasia i in. (2003, s. 196–198).

⁷ Normalność rozkładu reszt (składnika losowego) modelu nie jest warunkiem stosowania KMNK. Natomiast ma to znaczenie w weryfikacji modelu, tzn. pozwala zastosować testy sprawdzające pozostałe założenia.

⁸ Hipotezy zerowe o nieistotności parametrów strukturalnych zweryfikowano na poziomie istotności 0,05. Dopuszczono nieistotność wyrazu wolnego.

⁹ Spełnienie tych założeń oznaczało brak podstaw do odrzucenia hipotez zerowych o braku autokorelacji, rozkładzie losowym, homoskedastyczności, normalności rozkładu. Przyjęto poziom istotności równy 0,05. W niewielu przypadkach dopuszczono niższy poziom istotności, jednakże nie niższy niż 0,01.

Tabela 2. Funkcje regresji opisujące zależność wysokości dochodów własnych budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca z poszczególnymi zmiennymi objaśniającymi w województwie zachodniopomorskim w latach 2001–2014

Lp.	Zmienna objaśniająca	Postać funkcji regresji	R^2	R	S_e
1.	Liczba turystów krajowych korzystających z obiektów hotelowych	$\hat{y}_i = 255,62 + 0,0027 x_i$ [42,22] [0,0001]	0,9876	0,9938	59,05
2.	Średni czas pobytu turysty zagranicznego w obiektach hotelowych	$\hat{y}_i = -543,24 + 599,72 x_i$ [111,25] [32,31]	0,9663	0,9830	97,16
3.	Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych	$\hat{y}_i = 88,81 + 0,10 x_i$ [73,80] [0,004]	0,9702	0,9850	91,45

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

Według tej samej procedury przeprowadzono szacowanie dla trzech zachodniopomorskich powiatów, tj. kołobrzeskiego (nadmorskiego), miasta Szczecina i polickiego – położonego w interiorze (ale sąsiadującego ze Szczecinem). Są to obszary różniące się między sobą nie tylko położeniem geograficznym w ramach regionu, ale przede wszystkim stanem i dynamiką rozwoju turystyki.

Celem tego etapu badania jest wskazanie na zróżnicowanie przestrzenne w zakresie występujących zależności pomiędzy zmiennymi reprezentującymi turystykę a dochodami własnymi budżetów jako miernika rozwoju poszczególnych obszarów. W tabelach 3–5 przedstawiono wyniki w odniesieniu do wybranych powiatów. Uzyskano różne zestawy zmiennych objaśniających istotnie i dostatecznie skorelowanych ze zmienną objaśnianą. Poza tym w większości przypadków pojawiły się inne wielkości reprezentujące turystykę jako mające związek z rozwojem powiatu, niż to zaobserwowano w skali całego województwa.

Powiat kołobrzeski charakteryzuje się znacznym ruchem turystycznym w województwie zachodniopomorskim. Można uznać, że jest obszarem uniwersalnym pod względem realizacji potrzeb noclegowych. Na tym terenie oferowany jest szeroki wachlarz różnego typu miejsc noclegowych. W latach 2001–2014 ogólna ich liczba wzrosła o 27,87%, z tym że w obiektach hotelowych nastąpił przyrost aż o 327,66%. W tym samym okresie liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych wzrosła o 126,53%. Jednakże w grupie turystów zagranicznych odnotowano zmianę aż o 220,13%. Zgodnie z otrzymanymi wynikami ta zmienna uzyskała istotną i dostatecznie wysoką zależność korelacyjną z dochodami własnymi budżetu gmin powiatu kołobrzeskiego (tab. 3).

Tabela 3. Funkcje regresji opisujące zależność wysokości dochodów własnych budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca z poszczególnymi zmiennymi objaśniającymi w powiecie kołobrzeskim w latach 2001–2014

Lp.	Zmienna objaśniająca	Postać funkcji regresji	R^2	R	S_e
1.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych ogółem	$\hat{y}_i = -13,91 + 0,0175 x_i$ [241,73] [0,0022]	0,8420	0,9176	251,24

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

Szczecin jest miastem na prawach powiatu dysponującym największą liczbą miejsc noclegowych wśród obszarów niebędących nadmorskimi w województwie. W badanych latach ich liczba wzrosła o 29,63%. Wyższy przyrost odnotowano w grupie obiektów hotelowych – 60,14%. Pod względem tego typu miejsc noclegowych w 2014 r. Szczecin zajął drugą pozycję (za powiatem kołobrzeskim) w regionie. W tabeli 4 pojawiły się zmienne odnoszące się tylko do turystów krajowych. W latach 2001–2014 w szczecińskich turystycznych obiektach noclegowych obserwuje się spadek liczby turystów zagranicznych na rzecz krajowych, których liczba wzrosła o 68,85%. Natomiast pod względem udzielonych im noclegów wystąpił jeszcze większy przyrost – 107,91%. W przypadku liczby tej grupy turystów korzystających z obiektów noclegowych ogółem uzyskano silniejszą zależność korelacyjną z dochodami własnymi budżetu Szczecina. Poza tym zaobserwowano słabszą korelację pomiędzy tym miernikiem rozwoju a liczbą noclegów udzielonych turystom krajowym w obiektach hotelowych. W 2014 r. w tego typu szczecińskiej bazie udzielono o 177,61% więcej noclegów turystom krajowym niż w 2001 r.

Tabela 4. Funkcje regresji opisujące zależność wysokości dochodów własnych budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca z poszczególnymi zmiennymi objaśniającymi w Szczecinie w latach 2001–2014

Lp.	Zmienna objaśniająca	Postać funkcji regresji	R^2	R	S_e
1.	Liczba turystów krajowych korzystających z obiektów noclegowych ogółem	$\hat{y}_t = -1166,74 + 0,0147 x_t$ [310,98] [0,0015]	0,8871	0,9418	235,92
2.	Liczba noclegów udzielonych turystom krajowym w obiektach noclegowych ogółem	$\hat{y}_t = -346,20 + 0,0057 x_t$ [267,67] [0,0007]	0,8513	0,9226	270,73
3.	Liczba noclegów udzielonych turystom krajowym w obiektach hotelowych	$\hat{y}_t = -125,34 + 0,0071 x_t$ [251,67] [0,0009]	0,8411	0,9171	279,86

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

W wyniku szacowania zależności dochodów własnych budżetów gmin powiatu polickiego od zmiennych objaśniających reprezentujących turystykę, w tabeli 5 pojawiły się zarówno wielkości odnoszące się do popytowej, jak i podaźowej jej strony. Najsilniejszy związek korelacyjny uzyskano w przypadku liczby turystów krajowych nocujących w bazie noclegowej tego obszaru. Ta grupa turystów stanowi większość korzystających z polickich miejsc noclegowych, a ich liczba w 2014 r. była o 497,74% wyższa niż w 2001 r. Był to najwyższy procentowy wzrost wśród zachodniopomorskich powiatów. Zależność pomiędzy liczbą miejsc noclegowych w obiektach hotelowych a miernikiem rozwoju również była bardzo silna. Tego typu miejsca noclegowe stanowiły w 2014 r. około połowy bazy noclegowej, a ich liczba wzrosła aż o 487,36% w porównaniu z 2001 r. Jest to jedyna zmienna, która pojawiła się także jako istotnie i dostatecznie skorelowana z miernikiem rozwoju na poziomie województwa, gdzie uzyskano jeszcze silniejszą zależność. Najslabszy związek korelacyjny wystąpił w przypadku ogólnej liczby miejsc noclegowych. Jednakże ich liczba w badanych latach wzrosła aż o 89,12% i była to bardzo wysoka zmiana na tle całego województwa (w skali całego regionu nastąpił przyrost o 4,23%).

Tabela 5. Funkcje regresji opisujące zależność wysokości dochodów własnych budżetów gmin i miast na prawach powiatu na mieszkańca z poszczególnymi zmiennymi objaśniającymi w powiecie polickim w latach 2001–2014

Lp.	Zmienna objaśniająca	Postać funkcji regresji	R^2	R	S_e
1.	Liczba turystów korzystających z obiektów noclegowych ogółem	$\hat{y}_t = 1058,80 + 0,0352 x_t$ [117,50] [0,0038]	0,8767	0,9363	234,62
2.	Liczba turystów krajowych korzystających z obiektów noclegowych ogółem	$\hat{y}_t = 1065,47 + 0,0408 x_t$ [107,61] [0,0041]	0,8941	0,9456	217,49
3.	Liczba noclegów udzielonych turystom w obiektach noclegowych ogółem	$\hat{y}_t = 715,46 + 0,0270 x_t$ [179,29] [0,0035]	0,8319	0,9121	273,95
4.	Liczba miejsc noclegowych w obiektach noclegowych ogółem	$\hat{y}_t = 663,72 + 1,8549 x_t$ [201,20] [0,2617]	0,8072	0,8984	293,46
5.	Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych	$\hat{y}_t = 1077,85 + 2,8813 x_t$ [111,45] [0,2998]	0,8850	0,9407	226,62

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS – bdl.stat.gov.pl/BDL, sierpień 2016 r.

Podsumowanie

Rozwój turystyki w atrakcyjnym turystycznie regionie nadmorskim wymaga podejmowania działań zgodnych z jego ogólnym rozwojem. Wsparciem prowadzenia polityki turystycznej i regionalnej, opartej na wiedzy o indywidualnych cechach regionu, mogą być analizy zmian w zakresie ruchu turystycznego w odniesieniu zarówno do całego regionu, jak i mniejszych jednostek terytorialnych, np. powiatów. Rozpatrywanie różnych obszarów (np. nadmorskich, miast, położonych w interiorze) pozwala na wskazanie tych aspektów turystyki, które silniej są związane z ich rozwojem.

Związki turystyki z rozwojem województwa zachodniopomorskiego charakteryzują się przestrzennym zróżnicowaniem. Uzyskane wyniki przeprowadzonych badań pozwalają na wyciągnięcie wniosku, że na poziomie regionu zaobserwowano silne zależności innych aspektów turystyki niż w poszczególnych powiatach. W odniesieniu do województwa bardzo silne korelacje uzyskano w przypadku zarówno grupy turystów zagranicznych, jak i krajowych, a także liczby miejsc noclegowych w obiektach hotelowych. Natomiast w powiecie kołobrzeskim, gdzie odnotowano znaczny wzrost liczby turystów zagranicznych, właśnie ta zmienna wykazuje statystycznie istotną zależność (choć względnie średnią) z wysokością dochodów budżetów gmin na tym obszarze. Miasto Szczecin oraz sąsiadujący powiat policki (będący obszarem z tzw. interioru) wyróżniają się silną zależnością w zakresie liczby turystów krajowych w obiektach noclegowych.

Analiza trendów wzrostowych, wskazujących na przewidywany wzrost intensywności ruchu turystycznego w regionie zachodniopomorskim, wymaga zachowania pewnej wstrzemięźliwości w ich bardzo optymistycznej interpretacji. Należy pamiętać o czynnikach mogących zakłócić pokazane scenariusze. Ich szersza analiza wymaga jednak pogłębionych badań, uwzględniających także podejście o charakterze ilościowym. Jednakże warto wspomnieć o tym, że istnieją ograniczenia ekspansji turystyki, szczególnie typu masowego, w powiatach nadmorskich. Wynikają one m.in. z chłonności obszaru recepcji turystycznej oraz niedostatecznej dostępności transportowej lub niskiej przepustowości istniejących dróg. Innego rodzaju barierą w rozwoju turystyki w wo-

jewództwie zachodniopomorskim jest pogoda i związana z nią sezonowość ruchu turystycznego. Jednakże wielu turystów preferuje bezpieczne destynacje, do jakich wciąż zalicza się ten region (w świetle różnego typu zdarzeń o charakterze terrorystycznym), niż pewne warunki pogodowe.

Literatura

- Barca, F. (2009). *An agenda for a reformed cohesion policy. A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations*. Independent Report.
- Becla, A., Zielińska, A. (2003). *Elementy statystyki i metod ilościowych*. Wrocław: Wydawnictwo I-BIS.
- Czyżycki, R., Hundert, M., Klóska, R. (2005). *Wybrane zagadnienia z ekonometrii*. Szczecin: Economicus.
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych. Pobrane z: bdl.stat.gov.pl/BDL (14.08.2016).
- Kubicki, R., Kulbaczevska, M. (2008). Wpływ turystyki na rozwój gospodarczy jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie wybranych gmin województwa zachodniopomorskiego. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 501, Ekonomiczne Problemy Usług, 22*.
- Panasiuk, A. (2009). Polityka turystyczna. W: B. Meyer, D. Milewski (red.), *Strategie rozwoju turystyki w regionie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Rudewicz, J. (2009). Porównanie wielkości ruchu turystycznego i dochodów gmin województwa zachodniopomorskiego dla lat 1995 i 2007. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 567, Ekonomiczne Problemy Turystyki, 12*.
- Strahl, D., Sobczak, E., Markowska, M., Bal-Domańska, B. (2002). *Modelowanie ekonometryczne z Excelem*. Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.
- Szostak, D. (2007). Polityka turystyczna. W: A. Panasiuk (red.), *Ekonomika turystyki*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Zaucha, J., Świątek, D., Stańczuk-Olejnik, K. (2013). *Place-based territorially sensitive and integrated approach*. Warszawa: Ministry of Regional Development.
- Zeliaś, A., Pawełek, B., Wanat, S. (2003). *Prognozowanie ekonometryczne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

THE CORRELATION BETWEEN TOURISM AND DEVELOPMENT OF COASTAL REGION

KEYWORDS | tourism, development, coastal region

ABSTRACT | The aim of the article is to present the issues about correlation between tourism and development of coastal region. In particular, the impact of selected aspects of tourism has been taken into account. Considerations have been carried out using the example of West Pomeranian Voivodeship. Moreover, the analyses of the changes in the size of tourism and forecasts up to 2020 were done. Apart from this, some elements of econometric modelling was applied. In order to present the results, descriptive, tabular and graphical methods were used.

Translated by Ewa Hącia